

מדינת ישראל

משרד החינוך

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים

ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים

מועד הבחינה: קיץ תשע"ב, 2012

מספר השאלון: 244,01113

עברית: הבנה, הבעה ולשון

שאלון א'

לבתי ספר עצמאיים

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעותיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון	—	הבנה והבעה	—	50 נקודות
פרק שני	—	אוצר המילים והמשמעים; שם המספר	{	26 נקודות
פרק שלישי	—	תחביר ומערכת הצורות	{	24 נקודות
	—	סה"כ	—	100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות:

- (1) יש לענות על כל השאלות בגוף השאלון, לפי ההוראות.
- (2) לכתובת טיוטה אפשר להשתמש בעמודים האחרונים (22-23) של השאלון.
- (3) הקפד על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

קרא את המאמר שלפניך ואת הקטעים הנלווים, וענה על השאלות שאחריהם.

ים המלח – קללה או ברכה?

(על פי י' פריינד, "הלך הפלא, נשאר המלח", יתד נאמן, כ"א במרחשוון תשע"ב;

ש' פריד, "ים המלח מטפס למעלה", יתד נאמן, ט"ז באייר תשע"א;

מ' חברוני, "ים המוות גוסס", יתד נאמן, כ"ד בטבת תשע"א)

"גפרית ומלח שרפה כל ארצה לא תזרע ולא תצמח" (דברים כט, כב). אזור ים המלח – ים המוות – הוא המקום שהתורה מתארת כאזור חרב ושומם. הקב"ה קילל את יושבי האזור והפך בעטיים את המקום לשממה מלוחה ומתה, אך במבט מעמיק אפשר להיווכח כי בתוך קללת ה' טמונה ברכה: במי המלח ובתוככי האדמה המרה צפונים חומרים מיוחדים בעלי סגולות יוצאות דופן, ואלה הופכים אותו לאחד מאוצרות הטבע החשובים ביותר בארץ-ישראל.

תיירים הנוהרים אל ים המלח נחשפים לפלא הגדול: המקום הנמוך ביותר בעולם, 424 מ' מתחת לפני הים. גם מבחינת המליחות הוא נמצא בצמרת: זהו הים השני במליחותו בעולם, וכל מי שרחץ בו מכיר את החוויה המיוחדת של האפשרות לצוף על פני המים בלי לטבוע.

עוד אטרקציה עולמית היא מי מעיינות חמים הנובעים לחופי ים המלח ובתוכו. מרים, מלוחים ונודפי ריח רע ככל שיהיו, אלה הם מעיינות מרפא מן הידועים בעולם, שחולי שיגרון נוהרים אליהם מרחבי תבל. למים אלה יש תכונות ריפוי בשל תכולת הגפרית הגבוהה שבהם. גם לשמש באזור ים המלח יש סגולות מרפא: לא רק שקרניה אינן מזיקות, אלא הן אף מועילות לריפוי מחלות עור.

מי שעובר לאורך כביש ים המלח מתרשם מן המלונות הרבים השוכנים לחופיו ומהמוני הנופשים והמבריאיים הגודשים את המלונות כל השנה. הבוץ של ים המלח ידוע עוד מתקופות קדומות בזכות תכונות הריפוי המובהקות שלו, ואמנם אנשים רבים מגיעים לים המלח כדי למרוח את הבוץ על גופם ולספוג את חומרי המרפא הטובים שבו. אחרים נהנים ממריחת הגוף בבוץ ומן הרחצה במעיינות החמים, משום שהן גורמות לעור להיות חלק ונקי. על

תכונה זו של המינרלים של ים המלח נבנתה תעשייה שלמה, רבת-מוניטין, של מוצרים קוסמטיים.

/המשך בעמוד 3/

אחת מדרכי הריפוי היעילות ביותר לחולי מחלת העור פסוריאזיס (ספחת) היא חשיפה לקרני שמש. רק באזור ים המלח יכולים חולים כאלה ליהנות מן החשיפה לשמש, בלי להסתכן בספיגה של קרינה מזיקה. זאת משום שקרני השמש המגיעות לאזור ים המלח, המקום הנמוך ביותר בעולם, עוברות דרך ארוכה מאוד שבמהלכה מסתננות הקרניים המזיקות.

(על פי "סגולותיו הרפואיות של ים המלח", יתד נאמן, ט"ז באייר, תשע"א)

30 ים המלח הוא גם אחד המקורות להפקת מחצבים בארץ־ישראל, ונחשב משאב לאומי: ממִי הים מפיקים מלחים, כגון אשלגן, ברום ומגנזיום, בתהליך של אידוי המים בברכות. מינרלים אלה משמשים בתעשייה הכימית, וחשיבותם הכלכלית רבה מאוד. בסביבות ים המלח ובנגב כורים פוספטים, חומרי גלם המשמשים בעיקר לדישון בחקלאות. כל אלה מהווים אחוז ניכר מן היצוא הישראלי ומגדילים את הכנסות המדינה.

35 אוצר טבע זה, המרהיב והמיוחד כל כך שנתן לנו הבורא יתברך, עובר זה כעשרים שנה תהליך מסוכן וחמור. מפלס ים המלח יורד בהתמדה, ומשאב הטבע הנדיר הולך ונעלם. תהליך האידוי הטבעי על ידי השמש מועצם על ידי הגורם האנושי. ישראל, ירדן וסוריה מנצלות את משאבי המים של נחלי הצפון המזינים את ים המלח ושואבות מהם מים לצורכי שתייה וחקלאות. למפעלי ים המלח ניתן רישיון בלתי מוגבל להפקת מינרלים מים המלח. כל אלו גרמו, ועדיין גורמים, לירידה של מפלס ים המלח ולייבוש של חלקים ממנו, ומותירים צלקת בלתי נמחית בנוף. בעקבות ירידת המפלס התפתחה גם תופעת הבולענים – בורות הנפערים לאורך החוף.

תנופת הפיתוח התעשייתי והתיירותי באזור מהווה איום על אגן ים המלח. 45 למדינות האזור יש שאיפות פיתוח, אולם אין תכנית אב שתאזן בין השאיפות של בעלי האינטרסים השונים ובין הרצון לשמור על משאבי הטבע המידלדלים של ים המלח. בשל היעדרה של תכנית כזו 50 הגופים השונים מנצלים את משאבי הטבע ככל יכולתם: מפעלי ים המלח מגדילים את שטחי האידוי, וקצב ירידת המפלס מואץ; יזמי התיירות חותרים לתפוסה גבוהה

בעומק הקרקע שבסביבות ים המלח הצטברו במשך השנים גושי מלח. סביבם נקוו מי תהום מלוחים שלא המסו את המלח. עם ירידת מפלס מי הים יורד גם מפלס מי התהום המלוחים, ובמקומם חודרים מים מתוקים הממסים את גושי המלח, וכך נוצרים חללים מתחת לפני הקרקע. במשך הזמן קורסת הקרקע שמעליהם, ועל פני השטח נפערות מאות בולענים, העשויים להגיע לעומק של כ־20 מטר ולקוטר של כ־25 מטר. הבולענים מהווים סכנה בטיחותית לאדם ולרכוש.

(על פי "ים המלח נמוך מתמיד",
מתוך אתר המשרד להגנת הסביבה)

55 בבתי המלון באזור, ומעודדים משקיעים לבנות אתרי תיירות נוספים, לסלול כבישים ולפתח תשתיות. תכניות אלה עלולות לשנות את האופי המדברי הבראשיתי של האזור, והן מהוות איום על הנוף ועל בתי הגידול הטבעיים של החי והצומח – בעלי החיים המדבריים והצמחייה האופיינית לאזור זה נתונים בסכנת הכחדה.

כביש מספר 90 הוא עורק תחבורה מרכזי וחיוני העובר לכל אורך החוף המערבי של ים המלח; בכל יום חולפים בו אלפי כלי רכב. מאחר שהבולענים מתקרבים לתוואי הכביש ואף נפערים בכביש עצמו, יש חשש שהיפערות בולען תגרום לתאונת דרכים קשה. ממשלת דנמרק פרסמה אזהרה לאזרחיה המבקרים בישראל להימנע משהייה באזור ים המלח בשל הסכנות הטמונות באזור.
(על פי דוח מבקר המדינה לשנת 2008)

למרבה האבסורד, הגופים השונים הפועלים בשטח כורתים את הענף שהם יושבים עליו: דווקא המאמצים והניסיונות להפיק תועלת מרבית מים המלח מעמידים בסכנה את פיתוח האזור ושגשוגו. תופעת הבולענים היא אחת הדוגמאות לכך. הבולענים פוגעים במבנים, בכבישים, בגשרים ובשטחי חקלאות. הפגיעות האלה גורמות לנזקים כלכליים, ומעכבות תכניות לפיתוח עתידי של האזור.

ים המוות, שבמימיו אצורות סגולות של חיים ומרפא – גוסס. סיפורו העצוב הוא עדות לכך שבני אדם, בבואם לנצל את משאבי הטבע שהעניק להם הבורא, מתעלמים מדבריו: "וכל מה שבראתי בשבילך בראתי. תן דעתך שלא תקלקל ותחריב את עולמי" (מדרש קהלת רבה, ז).

פרק ראשון – הבנה והבעה (50 נקודות)

בפרק זה ענה על כל השאלות 1-6.

1. א. לאחרונה היה ים המלח מועמד בתחרות בין-לאומית לבחירת "שבעת פלאי עולם הטבע".

ציין שלוש תכונות ייחודיות לים המלח שבזכותן הוא הוצע כמועמד בתחרות זו.

(3 נקודות)

ב. עיין במאמר ובקטעים הנלווים, וציין שלושה תחומים שבהם ניצל האדם את משאב הטבע

הזה. הבא דוגמה לכל תחום. (6 נקודות)

2. "זה כעשרים שנה... מפלס ים המלח יורד בהתמדה". (שורות 35-36)

ציין שני גורמים אנושיים לתופעה זו. (4 נקודות)

3. אנשי החברה להגנת הטבע נלחמים למען שמירה על אתרי טבע לבל ייפגעו בשל תהליכי תיעוש

ופיתוח.

האם לדעתך כדאי לעצור את תנופת הפיתוח של אזור ים המלח?

נמק את תשובתך על פי המאמר ועל פי הקטעים הנלווים. (6 נקודות)

/המשך בעמוד 6/

4. לפניך המלצות שהוגשו לממשלת ישראל לטיפול בבעיות בים המלח ובסביבתו.

א. סמן ☒ ליד כל המלצה שאמורה לפתור בעיה המוזכרת במאמר.

ב. ליד כל המלצה שסימנת ב- ☒, כתוב איזו בעיה היא אמורה לפתור.

(11 נקודות)

☐ יש לסרטט מפות של האזורים המועדים להתפתחות בולענים.

☐ תוגבל הפקת המלחים: אשלגן, ברום ומגנזיום מים המלח.

☐ תיאסר כרייה וחציבה בנחלים באזור ים המלח.

☐ רשות הטבע והגנים תעקוב אחר השינויים המתרחשים בחי ובצומח באזור ים המלח,

ותנקוט אמצעים כדי להגן עליהם. _____

☐ המלח שהצטבר בקרקעית של ברכות האידוי וגרם לעליית המפלס יפונה על ידי

מפעלי ים המלח. _____

5. לפניך איור ובו שתי מפות של ים המלח: אחת משנת 1931 ואחת משנת 1993.

עיין באיור, וענה על הסעיפים שאחריו.

(על פי אלי רוז, ספר ים המלח, רשות שמורות הטבע, 1993)

א. ציין על פי המפות שני שינויים שחלו בים המלח במשך השנים. (2 נקודות)

ב. מה תורם האיור לקורא המאמר?

הקף את התשובה הנכונה, ונמק את בחירתך. (6 נקודות)

- מסכם את המידע במאמר.
- ממחיש מידע שהוזכר במאמר.
- מציג היבט אחר של המידע במאמר.
- מעמת מידע מן המאמר עם מידע אחר.

/המשך בעמוד 8/

6. מטלת סיכום (12 נקודות)

כתוב סיכום (בהיקף של עד 10 שורות) על תופעת הבולענים, כך שיתאים לפרסום בעלון מידע של משרד התיירות.

התבסס על המאמר ועל הקטעים הנלווים בעמודים 3-4.

בסיכומך כלול לפחות ארבעה פרטי מידע הנזכרים במאמר ובקטעים הנלווים (כגון ממדי הבולען, אופן היווצרות הבולען).

(תוכל להשתמש בעמוד 9 כטיוטה לסיכומך.)

This image shows a single page of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There is no handwriting or printed text on the page.

פרק שני – אוצר המילים והמשמעים; שם המספר (26 נקודות)

בפרק זה ענה על כל השאלות 7-11.

אוצר המילים והמשמעים (21 נקודות)

7. לפניך שני ערכים מילוניים: **אוֹצֵר**, **אָצֵר**. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

אוֹצֵר שם ז' [א-צ-ר]

1. מטמון, אוסף של חפצים יקרי ערך כגון כסף, תכשיטים, יצירות אמנות: "ותמלא ארצו כסף וזהב ואין קצצה לאצרתיו" (ישעיה ב, ז).
2. בית גנזים, מחסן, מקום ששומרים בו דברים שונים: "את הכסף ואת הזהב ואת הכלים נתן באצרות בית ה'" (מלכים א ז, נא).
3. קופת המדינה: משרד האוצר. שר האוצר.
4. שפע של דברים בעלי ערך ממשי או רגשי.
5. אוסף גדול של ערכים ספרותיים שונים, ובייחוד אוסף של מילים או מונחים. בלועזית: תזאורוס.
6. (בהשאלה) כינוי חיבה למישהו יקר וחביב מאוד.

[אוֹצֵר, אוֹצְרוֹת, אוֹצְרוֹת]

אָצֵר פועל, קל [א-צ-ר]

אסף, אגר, שמר

[לְאָצֵר, אֶצְרָתִי, אוֹצֵר, אָאָצֵר]

- א. בכל אחד משני הצירופים שלפניך נתונה המילה "אוֹצֵר" / "אוֹצְרוֹת".

- **אוֹצְרוֹת** טבע (שורות 5-6 במאמר)
- **אוֹצֵר** המילים והמשמעים

העתק מן הערך **אוֹצֵר** שבמסגרת את ההגדרה המתאימה ביותר למשמעות המילה "אוֹצֵר" בכל אחד מן הצירופים. (3 נקודות)

(שים לב: המשך השאלה בעמוד הבא.)

- ב. בהגדרה 6 יש הערה בסוגריים עגולים. ^{So X} ^{So y}
הסבר את ההערה, והראה כיצד היא באה לידי ביטוי בהגדרה זו. (3 נקודות)

- ג. איזו משמעות של הערך אוצר אינה בשימוש בלשון ימינו? (נקודה אחת)
- ד. השווה בטבלה בין הערכים אוצר ואצר מבחינת הפרטים הדקדוקיים הכלולים בערך (ציין שלושה פרטים דקדוקיים).
(5 נקודות)

הערך התבחינים (הקריטריונים)	אוצר	אצר

8. לפניך שני משפטים על פי המאמר.

- התהליך מועצם על ידי הגורם האנושי. (על פי שורה 37)
- קצב ירידת המפלס מואץ. (על פי שורה 53)

במשפטים (1)-(4) שלפניך השלם את המילה מואץ או מועצם. (4 נקודות)

- (1) כוחו של הפרט _____ על ידי התמיכה שהוא זוכה לה מהסביבה הקרובה אליו.
- (2) המשא והמתן בין הנהלת המפעל לוועד העובדים _____ בגלל האיום לפתוח בשביתה.

(3) פיתוח רשת הכבישים _____ עקב הגידול הרב במספר כלי הרכב.

(4) הקושי של עולים חדשים להיקלט בחברה _____ עקב אי־ידיעת השפה.

9. א. תעשייה רבת־מוניטין (שורה 28).

מהי המשמעות של הצירוף רבת־מוניטין בהקשר זה? (נקודה אחת)

הקף את התשובה הנכונה.

- (1) בעלת היקף רחב
- (2) מפותחת
- (3) שיש לה שם טוב
- (4) שאין לה מתחרים

ב. כורתים את הענף שהם יושבים עליו (שורות 60-61). (נקודה אחת)

מהי המשמעות של הביטוי כורתים את הענף שהם יושבים עליו?

הקף את התשובה הנכונה.

- (1) פוגעים בצמיחה
- (2) חוטבים עצים
- (3) מזיקים לסביבתם
- (4) מכשילים את עצמם

10. לפניך שלושה משפטים על פי המאמר, ובהם מטפורות (לשון ציורית).

- (1) מבחינת המליחות ים המלח נמצא בצמרת.
- (2) התייבשות ים המלח מותירה צלקת בלתי נמחית בנוף.
- (3) ים המלח, משאב הטבע החשוב – גוסס.

בחר בשניים מן המשפטים, וכתוב אותם מחדש בלי להשתמש בלשון ציורית. שמור על המשמעות של המשפט המקורי. (3 נקודות)

(5 נקודות)

שם המספר

11. א. בכל אחד מהמשפטים (1)-(3) שלפניך, הקף את הצורה הנכונה של שם המספר מבין שתי האפשרויות. (3 נקודות)

- (1) עומק ים המלח הוא ארבע מאות עשרים **וארבעה / וארבע** מטר מתחת לפני הים.
- (2) **שלושת / שלוש** המדינות – ירדן, ישראל וסוריה – מנצלות את משאבי המים של נחלי הצפון.
- (3) שיעור המליחות של מי ים המלח גבוה פי **עשרה / עשר** משיעור המליחות של מי הים התיכון.

ב. במשפט שלפניך יש מספר מודגש. כתוב אותו במילים במלואו (אין צורך לנקד). (2 נקודות)

מפעלי ים המלח יעלו את התמלוגים שהם משלמים למדינה ב- **5%**.

פרק שלישי – תחביר ומערכת הצורות (24 נקודות)

בפרק זה שמונה שאלות: ארבע שאלות מתחום התחביר (שאלות 12-15) וארבע שאלות מתחום מערכת הצורות (שאלות 16-19).

ענה על ארבע שאלות בלבד. תוכל לבחור אותן מתחום התחביר או מתחום מערכת הצורות או משני התחומים, כרצונך. (לכל שאלה – 6 נקודות)

תחביר

12. לפניך ארבעה משפטים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

(1) בשל היעדר תכנית אב הגופים השונים מנצלים את משאבי הטבע

ככל יכולתם.

(2) בעומק הקרקע שבסביבות ים המלח הצטברו במשך השנים גושי מלח.

(3) בשנות ה־70 הופיעו הבולענים הראשונים באזור ים המלח, ומאז נפערו באזור

מאות בולענים.

(4) מאחר שהבולענים נפערים קרוב לתוואי הכביש, גוברת הסכנה

לתאונות דרכים.

א. ליד כל משפט, ציין את הסוג התחבירי שלו: פשוט, איחוי (מחובר), מורכב.

ב. מיין את המשפטים לשתי קבוצות על פי הקשר הלוגי.

בכל קבוצה ציין את הקשר הלוגי ואת המספרים של המשפטים הקשורים בקשר לוגי זה.

קבוצה ב

קבוצה א

הקשר הלוגי: _____ הקשר הלוגי: _____

מספרי המשפטים: _____ מספרי המשפטים: _____

ג. לפניך שני משפטים.

• באזור ים המלח התפתחה התיישבות משגשגת.

• אנשים רבים לא האמינו באפשרות לקיים חיים באזור ים המלח.

ציין מילת קישור המתאימה לחבר בין שני המשפטים, וכתוב איזה יחס לוגי היא מבטאת.

מילת הקישור: _____ היחס הלוגי: _____

/המשך בעמוד 15/

13. לפניך משפט. קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.

ממשלת דנמרק הזהירה את אזרחיה המבקרים בישראל מפני הסכנות באזור ים המלח.

א. ציין את הסוג התחבירי של המשפט: פשוט, איחוי (מחובר), מורכב.

אם המשפט הוא משפט איחוי (מחובר), תחם בו את האיברים.

אם המשפט הוא משפט מורכב, תחם בו את הפסוקית, וציין אם היא משלימת שם או משלימת פועל.

תוכל לסמן תחימה מעל המשפט הנתון.

ב. ציין את התפקיד התחבירי של המילים המודגשות בקו במשפט הנתון: נושא, נשוא, משלים פועל, משלים שם (לוואי).

ג. הָמַר את המשפט הנתון למשפט בדיבור ישיר. נסח אותו כפנייה של ממשלת דנמרק לאזרחיה.

14. א. לפניך שני משפטים.

I. למרות רמת המליחות של המים בים המלח המוּנִי תיירים רוחצים במימיו.

II. מפעלי ים המלח מפיקים מברכות האידוי מלחים, והם משמשים

בתעשייה הכימית.

ציין ליד כל אחד מן ההיגדים שלפניך אם הוא נכון או לא נכון.

- (1) שני המשפטים הם מאותו סוג תחבירי. _____
- (2) בין כל הצירופים שבמשפטים I, II יש רק צירוף אחד של שם ושם תואר. _____
- (3) כל המילים מן השורש מ-ל-ח בשני המשפטים הן באותו תפקיד תחבירי. _____

ב. לפניך משפט ובו סימוני תחימה של חלקיו התחביריים.

כתוב מעל כל סימון תחימה את התפקיד התחבירי של החלק: נושא, נשוא, משלים פועל, משלים שם (לוואי).

בגלל ניצול יתר	של המים	מפלס ים המלח	יורד	בהתמדה.
----------------	---------	--------------	------	---------

15. א. לפניך משפט פשוט.

בשל תכונות הריפוי הייחודיות של מי המעיינות התפרסם ים המלח ברחבי העולם.

העתק את כל צירופי הסמיכות שבמשפט, ולכל אחד מצירופים אלה ציין את התפקיד

התחבירי שלו: נושא, נושא, משלים פועל, משלים שם (לוואי).

ב. לפניך חמישה צירופים: חלקם מיודעים וחלקם לא מיודעים.

— ליד כל צירוף מיודע — סמן ☒, וציין את דרך היידוע שלו.

— כל צירוף שאינו מיודע — ידע אותו (הוסף לו ה"א הידיעה).

☐	ממשלת דנמרק
☒	קרינה מזיקה
☐	צורכי חקלאות
☐	עורק תחבורה מרכזי
☐	רמת מליחותו

ג. לפניך ארבעה צירופי סמיכות, וביניהם צירוף אחד שאי אפשר "לפרק".

הקף את הצירוף הזה, והסבר מדוע אי אפשר לפרק אותו.

אידי מים הכנסות המדינה יזמי תיירות תכנית אב

מערכת הצורות

16. א. לפניך שלושה משפטים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.
- פעילות תעשייתית גורמת לירידה של מפלס ים המלח ולייבוש של חלקים ממנו.
 - תכניות הפיתוח מאיימות על בתי הגידול הטבעיים של החי והצומח, ומעמידות את בעלי החיים בסכנת הכחדה.
 - על אף הסכנות מספר התיירים במלונות ים המלח לא הצטמצם, ורבים מהם מגיעים לאזור.

- (1) העתק מן המשפטים שם פעולה מבניין הפעיל: _____
- כתוב פועל (משלך) מאותו שורש בבניין אחר: _____
- (2) העתק מן המשפטים שם פעולה מבניין פיעל: _____
- כתוב פועל (משלך) מאותו שורש בבניין אחר: _____
- (3) העתק מן המשפטים פועל שאינו מגזרת השלמים: _____
- כתוב פועל (משלך) מאותו שורש בבניין אחר: _____

ב. לפניך שני פעלים: נָצַל , נִצַּל .

- (1) ציין את השורש ואת הבניין של כל פועל.
- נִצַּל _____ נָצַל _____
- (2) מהו שם הפעולה של הפועל נִצַּל ? הקף את התשובה הנכונה.
- הצָלָה , הַתְּנַצְלוּת , נִצּוּל .
- (3) חֲבֵר משפט לכל אחד מן הפעלים.
- נִצַּל _____
- נָצַל _____

17. א. לפניך טבלה ובה משפטים על פי המאמר. בכל משפט יש פועל מודגש.
ציין במקומות הדיקים (הלבנים) בטבלה את השורש ואת הבניין של כל פועל,
ואת משמעות הפועל (פעיל או סביל).

הפועל	השורש	הבניין	משמעות הפועל: פעיל או סביל
משאבי הטבע של ים המלח מִדְּלָדְלִים.			
הרישיון להפקת מלחים מים המלח אינו מְגֻבָּל.			
קרני השמש בים המלח אינן מְזִיקוֹת.			
בתוך הקללה טְמוּנָה ברכה.			

- ב. הקף את הצורה הנכונה של הפועל המודגש בכל אחד מן המשפטים שלפניך.

- אני יִרְחֹץ / אֶרְחֹץ במעיינות המרפא.
- מספר הבולענים הולך וְגִדָּל / וְגוֹדֵל בהתמדה.

18. א. לפניך שבעה שמות.

צְמֶרֶת; אֶטְרֶקְצִיָּה; מְלוֹנָאִי; שְׁגִשׁוּג; תִּזְרוֹת;

בְּרֵאשִׁיתִי; אֵינְטֶרֶס

מיינ את השמות בטבלה שלפניך.

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי	שאלה מלעז

ב. לפניך משפטים, ובהם מודגשות צורות בינוני.

- מפעלי ים המלח מְגַדִּילִים את שטח האידוי.
- מְבַרְיָאִים גּוֹדְשִׁים את המלונות כל השנה.
- לאורך כביש 90 נִפְעָרִים בולענים מְסַכְּנִים.
- בני אדם יכולים לצוף על פני המים הַמְלוּחִים.

כתוב ליד כל צורת בינוני את חלק הדיבור שהיא משמשת בו.

מְגַדִּילִים	נִפְעָרִים
מְבַרְיָאִים	מְסַכְּנִים
גּוֹדְשִׁים	מְלוּחִים

19. א. לפניך ארבעה שמות השייכים למשקלים שונים.

יָזַם, שָׁגְרוֹן, צִלְקָת, מִדְבָּר

העתק כל שם, וציין לידו את משמעות המשקל.

_____	_____
_____	_____

ב. לפניך ארבעה שמות.

יְחוּדִי, מְלִיחוֹת, תַּעֲשִׂין, מְכוּנִית

העתק כל שם, וציין לידו את משמעות הצורן הסופי.

_____	_____
_____	_____

ג. לפניך משפט ובו מילה מודגשת.

באופן אבסורדי מועצות אזוריות משקיעות בפרויקטים תיירותיים שעלולים לפגוע בהן.

ציין במה דומה דרך התצורה של המילה אבסורדי לדרך התצורה של המילים בסעיף ב,

ובמה היא שונה מהן.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך